

Kalem Deyince...

Kalemin öyküsü sivri uçlu malzemelerin resim yapmak ve yazı yazmak için kullanılmasıyla başladı. Daha sonra mürekkep ve kâğıdın bulunmasıyla kavis, tüy ve metal uçlu kalemler kullanıldı. Zamanla farklı kalem çeşitleri geliştirildi. Bu yazımızda tüy kalemde başlayarak kurşun kalem, dolma kalem, tükenmez kalem ve keçeli kalem anlattık.

Tüy kalem

6. ile 18. yüzyıllar arasında en çok kullanılan kalem, tüy kalemde. Bu kalemler büyük kuşların tüylerinden hazırlanırdı ve mürekkebe batırılarak kullanılırdı. Ancak tüy kalemler pek dayanıklı olmadıklarından kullanım süreleri oldukça kısaydı. Ayrıca kalem olarak kullanılacak tüyün ucunun sertleştirilmesi ve sivriltilmesi de emek gerektiren, uzun süren bir işti. Zaman içinde tüy kalemler yerini yine mürekkebe batırılarak kullanılan metal uçlu kalemlere bıraktı.

Kurşun kalem

Kurşun kalemin öyküsü 16. yüzyılda İngiltere’de çok zengin bir grafit kaynağının bulunmasıyla başlar. Yumuşak, siyah renkteki bu madde sürüldüğü yerde koyu bir iz bırakır. Grafit ilk önceleri koyunların sahiplerini belli etmek için koyunları işaretlemeye kurşun yerine kullanıldı. Yumuşak bir yapıda olmasından ve çok çabuk kırılmasından dolayı grafitle yazı yazmak çok zordu. Grafit parçaları etrafları ipe sarılarak daha dayanıklı hale getirilmeye çalışıldı. Daha sonra grafit iki tahta parçasının arasına yerleştirildi.

1795 yılında Fransız buluşçu Nicolas-Jacques Conte grafiti sertleştirmek için kil ile karıştırdı. Elde ettiği karışımı fırında pişirdi. Daha sonra şeritler halinde kesti. Ardından içi oyulmuş tahta parçalarının arasına yerleştirdi. Böylece günümüzdeki kurşun kalemlerin ilk örneği ortaya çıktı. Bugün de kurşun kalem uçları grafit ve kil karışımı kullanılarak üretiliyor.

Bu fotoğrafta günümüze kadar ulaşmış, bilinen en eski kurşun kalemi görüyorsunuz.

Dolma kalem

18. ve 19. yüzyıllarda mürekkep kartuşu kendi içinde olan dolma kalemler geliştirildi. Ancak mürekkeplerinin akması ve kullanışsız tasarımları nedeniyle bu kalemler çok rağbet görmedi. 1884 yılında ABD’li Lewis Edson Waterman günümüzde kullandığımız dolma kalemlere benzeyen ilk dolma kalemi geliştirdi. Waterman geliştirdiği dolma kalemin metal ucuna, mürekkep kartuşuna hava girişini sağlamak ve kullanılırken bükülen metal ucun kırılmasını önlemek için bir delik ekledi.

Tükenmez kalem

Tükenmez kalem ilk defa 1888 yılında ABD'li buluşçu John Loud tarafından geliştirildi. Loud bu kalemi tahta, deri, karton gibi sert yüzeylerin üzerine işaret koymak için kullandı. Bu kalem kalın uçlu olduğu için kâğıt üzerine yazı yazarken kullanılmadı. Daha sonra yazı yazmaya uygun tükenmez kalemler geliştirilmeye çalışıldı. Ancak bunların hiçbiri kullanılan mürekkebin çok sıvı olmasından ve akıp etrafa bulaşmasından dolayı ilgi görmedi. Macar gazeteci Laszlo Biro gazete basımında kullanılan mürekkebin çok çabuk kuruduğunu ve etrafa bulaşmadığını fark etti. Daha önceki tükenmez kalemlerin tasarımını geliştirdi ve gazete basımında kullanılan bu mürekkebi tasarladığı tükenmez kalemde kullandı.

Tükenmez kalemlerde kalemin içindeki ince bir tüpte bulunan mürekkep kalemin ucundaki bilye aracılığıyla kâğıda aktarılır. Kalemin ucu kâğıda sürtüldüğünde bilye döner ve mürekkep kâğıda taşınır. Böylece tükenmez kalem yazar.

Dijitalinaj / Alamy

Keçeli kalem

İlk keçeli kalem 1910'da Lee Newman tarafından geliştirildi. Keçeli kalemlerin içinde, emici özelliği sayesinde mürekkebi tutan silindirik bir parça vardır. Bu parça kalemin keçeden yapılmış ucuna bağlıdır. Keçe uç kâğıtla temas ettiğinde yazmaya başlar.

Keçeli kalemlerin mürekkebi çabuk kuruduğu için kapaklarının açık bırakılmaması gerekir. Değişik kalınlıkta ve şekillerde çeşitleri olan keçeli kalemler yazı yazmak, işaretlemek, resim ve boyama yapmak için kullanılır.

Dijitalinaj / Alamy